

Garvning & materiallära

För att göra historien kort så kan vi ju konstatera att från den dagen människan började frysa så kan vi vara säkra på att användningen och bearbetningen av djurhudar startade.

Man erfor att en råhud började ruttna ganska omgående såvida den inte genomgick en behandlingsprocess. Man torkade därför huden (vattenhalten sjönk) och på så sätt stannade förruttnelsen av.

Huden var dock fortfarande stel och inte så bekväm. Man lärde sig att **garva** huden med naturliga ämnen som bark och blad, vilka är vegetabiliska ämnen som hjälper till att konservera hudarna. Jag rekommenderar att använda just **vegetabiliskt garvat** läder till arbetet i slöjdsalen då det är en förutsättning för att bl.a. mönstra lädret.

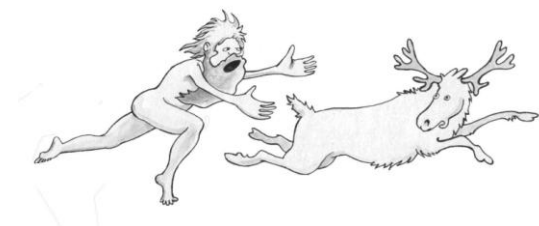

Garvning är alltså namnet på de processer som får en råhud att övergå till läder. Vid sidan av den vegetabiliska garvningen så är **mineraliska**

garvningsämnen en stor grupp.

Den mest utbredda garvningsmetoden i den gruppen får tillskrivas **kromgarvningen**.

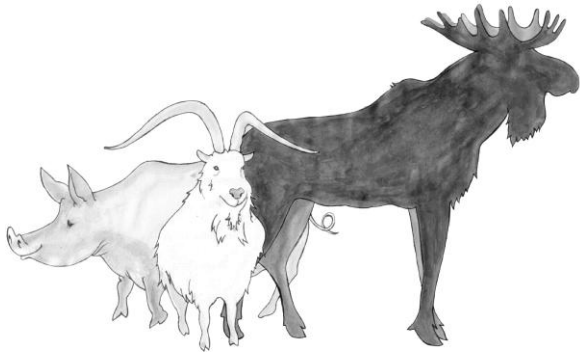
Den dominerar helt idag när det handlar om att tillverka kläder och möbler t.ex.

I dag finns det i Sverige endast ett fåtal garverier kvar. Mycket av det vegetabiliskt garvade lädret som vi köper är således importerat. Priserna kan även variera från år till år p.g.a. tillgång och efterfrågan. Mul- och klövsjukan är ett exempel på hur priserna kan stiga kraftigt på importerat material. Vill du veta mer ingående om hur garvningsprocessen går till så kan jag bl.a. rekommendera boken *Läderhantverk* av Berndt Jeppsson och Lars Inge Åkesson.

Det mesta av lädret som vi använder till hantverk kommer från kor, svin, getter, renar, älg och hjortdjur för att nämna några. Man kan också kort sammanfatta de tre vanligaste slags läder som hantverkaren kommer i kontakt med.

Nappa- läder med slät yta. (narven utåt)

Mocka- läder med sträv sida. (köttsida utåt)

Päls- läder som garvats med håren kvar.

Läder säljs per ytenhet. Man rättar sig efter den engelska kvadratfoten (30 x 30 cm) vid prissättning och tjockleken mäts i mm.

När du ska beställa så ska du alltså noggrant tänka igenom följande: Från vilket djur vill du att skinnet ska komma, vilket garvningssätt, vilken tjocklek, vilken del av skinnet (framedel, sida, buk etc.) Sist men inte minst betydelsefullt är priset på varan. Är det inklusive moms eller inte? Hur är det med fraktkostnad? Annars kan det billigaste alternativet i slutändan visa sig vara det dyraste!

Man bör också känna till att ett läderstycke är inte det andra likt. Alla djur har levt i olika omgivningar och haft olika förutsättningar i sina liv. Det skiljer i tjocklek, fiberstruktur och utseende i det stora hela.

Det känns faktiskt än mer som genuint hantverk när råmaterialet redan från början skiljer sig i karaktär, inte sant! Man kan inte standardisera en get, tack och lov!

